

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת : חברת הכנסת חוה אתי עטייה

פ/25/2281

הצעת חוק תומכות חינוך במוסדות חינוך, התשפ"ג–2023

הגדרות

1. בחוק זה –

"מוסד חינוך" – כהגדרתו בחוק לימוד חובה, התש"ט-1949¹;

"פארא-רפואי" – תפקיד, מקצוע או פעילות טיפוליים, שהעוסק בו אינו בעל מקצוע רפואי.

"פעולה פארא-חינוכית" – פעולה נלווית לפעילות החינוכית הרגילה ולפעילות צוות החינוך במוסד ;

"תומכת חינוך" – סייעת במוסד חינוך, לרבות סייעת לגננת, סייעת בחינוך הרגיל, סייעת רפואית, סייעת בחינוך המיוחד וסייעת שילוב וכן סייעת מחליפה לכל אחת מהן ;

"השר" – שר החינוך.

2. תנאי כשירות

והכשרה מקצועית

והכשרה מקצועית

(1) היא בוגרת 12 שנות לימוד ובעלת תעודת בגרות, או שהיא בעלת תעודת סיום קורס אקדמי בחינוך ;

(2) היא לא הורשעה בישראל או מחוץ לישראל בעבירה פלילית או משמעתית שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין היא ראויה להיות תומכת חינוך ;

(3) היא עמדה בהכשרה שקבע השר לפי סעיף 9 לחוק זה ;

(4) מתקיימים בה תנאי כשירות נוספים שקבע השר.

¹ ס"ח התש"ט, עמ' 287.

- תפקידי תומכת חינוך יהיו, בין היתר, כמפורט להלן:
3. תפקידי תומכת חינוך
- (1) כוח עזר תומך ומסייע לצוות ההוראה והטיפול;
 - (2) ביצוע פעולות פארא-חינוכיות לקידום התלמידים, טיפוחם ודאגה להם;
 - (3) סיוע בהשתלבות מיטבית של התלמיד בכל סביבות המסגרת החינוכית בהיבט הלימודי, הפיזי, הרגשי, החברתי והתנהגותי, בשיתוף פעולה עם הצוות הפדגוגי והרב-מקצועי העובד עם התלמיד.
4. תומכת החינוך לגנת
- (1) תמיכה וסיוע בהכנת החומר הדידקטי ובהכנת ציוד עזר לתלמיד ולכיתה;
 - (2) סיוע לימודי-חינוכי לתלמידים, בשיתוף הצוות הפדגוגי;
 - (3) ניהול לוגיסטי של הגן ותחזוקתו, לרבות פתיחת הגן וקבלת הילדים;
 - (4) סיוע בתכנית הלימוד, לרבות סיוע בהקניית מיומנויות ויישומן על ידי תלמידים, בשיתוף הצוות הפדגוגי והפארא-רפואי;
 - (5) סיוע לימודי וסיוע פיזי לפי מצבו של הילד.
5. תומכת חינוך רפואית
- תומכת חינוך רפואית תהיה אחראית על לא יותר מתלמיד אחד ובכפוף לאישור ועדת הסייעות המחוזית, על שני תלמידים, ותפקידיה יהיו בנוסף לסעיף 3 כלהלן:
- (1) טיפול רפואי בילד או השגחה מיוחדת עליו עקב מצבו הבריאותי;
 - (2) הוראה פרטנית לילד המצוי באחריותה לפי צרכיו.
6. תומכת בחינוך המיוחד
- תפקידי תומכת החינוך בכיתות חינוך מיוחד בבית ספר יהיו בנוסף לסעיף 3 כלהלן:
- (1) תמיכה וסיוע בהכנת החומר הדידקטי ובהכנת ציוד עזר לתלמיד ולכיתה או בגן;
 - (2) סיוע לימודי-חינוכי לתלמידים, בשיתוף הצוות הפדגוגי;
 - (3) סיוע בהקניית מיומנויות ויישומן על ידי תלמידים, בשיתוף הצוות הפדגוגי והפארא-רפואי;

(4) סיוע לימודי וסיוע פיזי לפי מצבו של הילד, לרבות ליווי וסיוע לתלמידים בטיפולים מקצועיים ובמידת הצורך סיוע לצוות הפדגוגי והפארא-רפואי;

(5) תמיכה וסיוע ביצירת קשרים חברתיים בין תלמידי הכיתה או בגן;

(6) סיוע למורה בהכנת עזרים דידקטיים לילדים ולכיתה או לגן;

(7) ליווי, תיווך והשגחה על התלמידים בעת פעילויות בחצר ובכיתה או בגן, ובבואם ובצאתם מהמסגרת החינוכית.

7. תומכת החינוך בגן .7
חינוך מיוחד .6-1

8. תומכת שילוב .8
תפקידי תומכת שילוב בחינוך הכללי יהיו בנוסף לסעיף 3 כלהלן:

(1) סיוע בשילוב תלמידים הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים במסגרת החינוכית הכללית, ובכלל זה סיוע לימודי ופיזי;

(2) תמיכה וסיוע בהתארגנות ובהכנת החומר הדידקטי וציוד עזר לתלמיד;

(3) תיווך וסיוע בתחום האקדמי, הרגשי, החברתי, ההתנהגותי, וברכישת כישורי חיים;

(4) סיוע בהכוונה, בתרגול, בהנגשה ובשימוש בעזרי טכנולוגיה מסייעת;

(5) סיוע בתרגול וליווי לשם נידות והתמצאות בסביבה החינוכית;

(6) סיוע בהקניית מיומנויות ויישומן על ידי התלמיד, בשיתוף הצוות הפדגוגי והפארא-רפואי;

(7) תמיכה וסיוע ביצירת קשרים חברתיים בין תלמידי הכיתה או הגן;

(8) ליווי והשגחה על התלמיד בעת פעילויות בחצר ובכיתה או בגן, ובבואו ובצאתו מהמסגרת החינוכית;

(9) קיום קשר מקצועי בין המורה, תומכת החינוך התלמיד וההורה.

9. העסקת תומכת חינוך ותנאי עבודה .9
העסקת תומכת חינוך תהיה עובדת רשות מקומית, ויחולו על מינויה ותנאי העסקתה ההוראות החלות על עובדי אותה רשות מקומית, אלא אם כן נקבעה בדין הוראה אחרת לעניין זה;

(ב) תומכת חינוך נמצאת באחריות המקצועית של משרד החינוך אשר יפעל לפיתוח תומכות החינוך ויקבע תקנות להכשרתן, להגדרת תנאי עבודתן ולהקמת שדרה מקצועית לליווי ותמיכה מקצועית שוטפת;

(ג) השר יקבע הכשרה בסיסית לכל תומכות החינוך שתעמוד לכל הפחות על 120 שעות, וכן יקבע סוגי הכשרה שונים לסוגים שונים של תומכות חינוך.

10. תחילה ותקנות ראשונות (א) תחילתו של חוק זה בתחילת שנת הלימודים _____; □

(ב) תקנות ראשונות לפי סעיף 9(ב) יקבעו לא יאוחר משנה מכניסת חוק זה לתוקף.

11. הוראות סעיף 2 לא יחולו על מי שהועסקה כסייעת במשך שנתיים לפחות.

דברי הסבר

הצעת החוק נועדה להסדיר את תנאי הכשירות וההכשרה הנדרשים במקצוע תומכת החינוך (סייעת) ולהגדיר את תפקידיה. זאת מאחר שכל מי שפועל בסביבה החינוכית של תלמידים, ובכלל זה תומכות חינוך, נדרש להיות בעל ידע וכישורים מתאימים.

כ-65,000 תומכות חינוך מועסקות במערכת החינוך. חלקן עובדות בגני ילדים בצמוד לגננת, חלקן תומכות בתלמידים עם צרכים רפואיים, חלקן עובדות בבתי ספר לחינוך מיוחד בצמוד למורה וחלקן משלבות ילדים עם צרכים מיוחדים בחינוך הרגיל.

תפקידן במערכת החינוך הוא חיוני ובעל השפעה ישירה ועמוקה על התלמידים, אך למרות כוחן המספרי הרב, מקצוע תומכות החינוך אינו מוסדר.

העובדה שאין מתייחסים לתפקיד תומכות החינוך כמקצוע, גורם אף לניצולן, ולא פעם התקבלו פניות בנושא פגיעה בתנאי העסקתן, המתבטאת באי תשלום סדיר של שכרן ובהחלפתן בתדירות גבוהה. מצב זה הביא גם לכך שתנאי שכרן של תומכות החינוך נשחקו לאורך השנים.

במשך השנים סבל תפקיד תומכות החינוך מסטטוס תעסוקתי נמוך ולעיתים הועסק בו כוח אדם ללא הכשרה מקצועית מתאימה. בעבר הוגדרה תומכת החינוך בגנים כ-"עוזרת לגננת", היות ועיקר עבודתה היה ככוח עזר לעבודה פיזית בלבד. במהלך השנים תפקידיה של תומכת החינוך השתנו וכיום ההגדרה הרווחת היא "סייעת", אך תנאי העסקתן ותפקידן לא הוגדרו באופן מתאים, ולא הוגדרה בדין חובת הכשרות מותאמות.

לאור השינוי בתחומי האחריות של תומכות החינוך אשר מבצעות היום תפקידים פארא-חינוכיים, ותפקידים פדגוגיים, והיותן של תומכות החינוך שותפות מלאות לפעילות החינוכית היום-יומית, יש מקום לעגן את תנאי הכשירות וההכשרה, את תפקידי תומכות החינוך ואת תנאי העסקתן בחוק.

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת עופר כסיף וקבוצת חברי הכנסת (פ/3123/24).

הצעת החוק זהה לפ/3123/24 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט"ו בשבט התשפ"ג (06.02.2023)

□ יום התחילה ייקבע בעת הכנת הצעת החוק לקריאה הראשונה.